

de private Jærnbaner, nemlig derved, at den tilvejebringer Pengene først ved at bidrage Halvdelen som direkte Tilskud fra Statskassen og dernæst ved at yde de paagældende Kommuner Laan, saaledes som her foreslaas. Det forekommer mig, at man saa hellere maatte spare alle disse Omsvøb, gaa lige til Sagen og sige: Lad os laane af Statskassen, og lad den bestoede Anlæg af Jærnbanerne, og vil Staten ikke tage hele Byrden, kan det paalægges Kommunerne at forrente og afdrage en vis Del af Anlægs- summen. Men i Stedet for at gaa en saa simpel og naturlig Vej, har den højtærede Finansminister saa mange Omsvøb, at det halve kunde være nok. Man kan her komme til ikke mindre end 4 — jeg kunde endog saa sige 5 — Omsvøb med Hensyn til disse Penge. Først gaar den højtærede Finansminister til sine Venner i Bankverdenen og anmoder dem om at laane ham en Sum Penge. Foreløbig er det 25 Mill., hvoraf de 5 Mill. her i Forslaget ere en Del. Naar den højtærede Finansminister saa har laant disse Penge, gaar han hen til en anden Kreds af sine Bankvenner, i dette Tilfælde Nationalbanken, og siger: Ville I ikke laane 5 Millioner hos mig? Saa faa Nationalbanken 5 Millioner hos Finansministeren, og saa skulle de Penge gaa videre; Nationalbanken udlaaner dem saa til Amts- og Købstadskommunerne, men hermed er Sagen ikke gjort færdig. Foruden disse 4 Omsvøb kan der komme et femte Led til; thi det viser sig jo ifølge Anmærkningerne, at Sognekommunerne ikke ere udelukkede; de kunne igen saa Laan af Amtskommunerne. Vi saa altsaa følgende Led: Privatbanken, eller lad os sige den højtærede Ministers Bankier, laaner Penge til Statskassen; disse laanes af Statskassen igen til Nationalbanken, som saa igen laaner dem til Købstads- og Amtskommunerne, og Amtskommunerne kunne saa atter laane disse Penge ud til Sognekommunerne. Hvis ikke dette er Omsvøb i Retning af en finessist Veste, ved jeg ikke, hvad der kan kaldes Omsvøb, og det forekommer mig derfor, at det vilde have været mere naturligt, om man var gaaet lige paa Sagen og havde sagt: Under de nuværende Sidsforhold kunne Kommunerne vanskelig skaffe Penge paa nogenlunde billige Vilkaar til Anlæg af Jærnbaner, og hvis Staten ikke vil tage hele Risikoen derved, lad den saa paalægge de Egne og Kommuner, som ville have Jærnbaner, at de f. Eks. skulle forrente og amortisere Halvdelen eller, hvad de nu kunne blive enige om, til Statskassen. Dette havde været den lige Vej; men maaste der ikke var den Interesse forbunden med

den lige Vej som med Omsvøbene. Naturligvis bliver det altid saaledes, at der ved alle disse Omsvøb falder lidt af, og det er jo klart nok, at hvis den højtærede Minister var gaaet den lige Vej, var der ikke faldet noget af, hverten til den ene eller den anden Bank, og jeg ved for Resten ikke, om der er flere Steder, hvor der skal falde noget af. Det forekommer mig altsaa at være en meget uheldig finansiel Metode, den højtærede Finansminister er kommet ind i. Men det, som forekommer mig at være Hovedsagen her, er det, at vi nu staar foran Spørgsmaalet, om Staten i Realiteten skal overtage Ansvaret for samtlige Privatbaneanlæg her i Landet; thi deri har det ærede Medlem fra Ringkøbing Net, at naar vi først have laant 5 Millioner til disse Jærnbaneanlæg, saa kan man ikke sige Nej, hverten til de Jærnbaneanlæg, der ere gaaede forud, eller til dem, der komme bag efter. Hvis vi gaa til disse 5 Millioner, maa vi være belabede paa, hvis vi ikke ville indlade os paa Sukkelovens, at herefterdags skal Statskassen skaffe alle de Penge, som behøves til private Jærnbaneanlæg. Det er det Princip, der ligger i dette Lovforslag, og naar vi gaa til det, vilde jeg sætte Pris paa, at man var paa det rene med, hvad det er, man gør. Jeg maa tilfsaa, at for mit Bedkommende er det i alt Fald endnu med nogen Betænk- lighed, at jeg gaar med til en saa stor Sag; jeg vil dog forbeholde mig Frihed til efter nærmere Overvejelse at gaa med til den.

Jeg har endnu et Par Smaabemærkninger at gøre angaaende Lovforslaget, navnlig angaaende et Par Bemærkninger i Motiverne. Der staar, at Nationalbanken skal have et Bederlag for sin Ulejlighed, „et Bederlag der kan forventes at blive yderst moderat“. Det havde været rarere at vide, hvad Nationalbanken skal have; jeg er nemlig ikke fuldstændig beroliget ved, at den højtærede Finansminister siger, at det skal være et moderat Bederlag. Vi have jo nemlig en frisk Erfaring om, hvad den ærede Finansminister mener med billige Penge. Da vi behandlede Statslaanet, forstyrede den højtærede Finansminister os, at dette Statslaan, som var til en Kurs af 93, var afsluttet til en meget fordelagtig Kurs. Jeg gjorde allerede under Sagens Behandling den Gang gældende, at det næppe kunde siges at være en fordelagtig Kurs, naar man ser hen til, hvorledes Kursen er for andre Landes Statspapirer, Lande, med hvis Kredit Danmarks Kredit vel omirent kan sammenlignes. Den Gang kunde jeg ikke udtale mig med absolut Sikkerhed, thi det var endnu ikke givet, til hvilken Kurs Bank-